

بازنمایی تأثیر آرمان زیارت امام حسین(ع) در نهضت‌های اسلامی

۸ آذر ۱۳۹۴ ساعت ۱۷:۴۴

بنیانگذاران نهضت و رهبران قیام‌ها متأثر و ملهم از یک «روح انقلابی» زنده در تاریخ حرکت انقلاب را پیش برده‌اند. در میان همه انقلاب‌ها، همه نهضت‌ها و همه قیام‌ها، کربلا به عنوان بی‌نظیرترین عرصه مجاهدت در راه دین، آزادی و اصلاح منشا بسیاری از حرکت‌ها بوده است.

انقلاب‌ها، پدیده‌های محیرالعقولی هستند که تا سال‌ها بر وضع زندگی جوامع اثر می‌گذارند. انقلاب‌ها همچون طوفان همه ساختارهای موجود را به هم می‌ریزند و ساختارهای دیگری بر اساس مبانی و اهداف انقلاب بنا می‌کنند. انقلاب‌ها و قیام‌ها، نهضت‌ها و جنبش‌ها در طول تاریخ، همیشه منشا و منبعی اعتقادی داشته‌اند. پایه‌گذاران انقلاب، بنیانگذاران نهضت و رهبران قیام‌ها متأثر و ملهم از یک «روح انقلابی» زنده در تاریخ حرکت انقلاب را پیش برده‌اند. در میان همه انقلاب‌ها، همه نهضت‌ها و همه قیام‌ها، کربلا به عنوان بی‌نظیرترین عرصه مجاهدت در راه دین، آزادی و اصلاح منشا بسیاری از حرکت‌ها بوده است. این روزها که عظمت مسیر راهپیمایی اربعین و زیارت امام حسین(ع) موجب حیرت جهانیان شده است، بازنمایی اهمیت زیارت ابا عبدالله(ع) به عنوان بزرگترین روح انقلابی در طول تاریخ و تأثیر آن بر قیام‌ها و انقلاب‌ها مهم به نظر می‌رسد.

در حالی که روح انقلابی حسین(ع) برای شیعیان و جهان اسلام منشا بزرگترین نهضت‌های آزادی‌بخش و اسلامی شده است، تأثیر پذیری رهبران نهضت‌های دیگر و علمای ادیان از حرکت امام حسین(ع) تامل برانگیز است. آنتون بارا از برجسته‌ترین اندیشمندان مسیحی درباره تأثیر پذیری از قیام ابا عبدالله(ع) می‌گوید: «اگر حسین از آن‌ها بود، در هر سرزمینی برای او بیرقی بر می‌افراشتیم و در هر روستایی برای او منبری برپا می‌کردیم و مردم را با نام حسین به مسیحیت فرا می‌خواندیم».

جمله معروف دیگری منتسب به گاندی رهبر انقلاب هند نیز در این رابطه وجود دارد: «من زندگی امام حسین، آن شهید بزرگ اسلام را به دقت خوانده‌ام و توجه کافی به صفحات کربلا کرده‌ام. بر من روشن شده است که اگر هندوستان بخواهد یک کشور پیروز گردد، باید از امام حسین پیروی کند».

پیاده روی اربعین که به واقع می‌شود از آن به یک قیام متمرکز، منسجم، آگاهانه و هدفمند علیه استکبار تعبیر کرد، با نیت زیارت امام حسین(ع) آغاز می‌شود و با رسیدن به کربلا به مقصد می‌رسد.

زیارت امام حسین(ع) که در طول تاریخ مبدا و منشا قیام ها بوده است، همواره مورد تاکید قرار گرفته است. به نحوی که اولین قیام کنندگان به خونخواهی امام حسین(ع) با حضور در کربلا و بیعت با سید و سالار شهیدان نهضت خود را آغاز کرده اند. بعد از شهادت امام حسین - علیه السلام - در دهه ۶۰ هـ. دو قیام شیعی به نام توابین و مختار به وقوع پیوست که رهبران این دو قیام، از شیعیان پاک باخته ای بودند که به خونخواهی از امام حسین(ع) علم قیام برافراشتند و به موفقیت هایی نیز دست یافتند.

در طول ۱۴۰۰ سال گذشته، فقهای شیعه کمتر از آنچه انتظار می رفت به ابعاد سیاسی عاشورا پرداختند. در این میان نوع نگاه امام خمینی(ره) به واقعه عاشورا و تاثیر پذیری ایشان برای تشکیل یک نهضت سیاسی منبعث و الهام گرفته از عاشورا تقریباً بی نظیر است. شاید جلوه ای از این تاثیرپذیری را بتوان در مباحثه ای که میان ایشان و آیت الله حکیم در عراق، پیرامون شکل دهی قیام و نهضت صورت می گیرد، دریافت.

امام خمینی(ره) در بخشی از مکالمه خود با آیت الله حکیم با شرح وقایع پس از ۱۵ خرداد ۴۲ به ایشان می گویند: «... عملیات ضد دینی دو جور است: یکی مثل رضاخان بی دینی می کرد و می گفت: من انجام می دهم و نسبت به شرع نمی داد، البته موضوع اقدام علیه او از باب نهی از منکر بود ولی شاه فعلی هر عملی ضد قرآن و مذهب می کند و می گوید: از دین است. نظر قرآن چنین است، من از قرآن کریم می گویم، این بدعت عظیم که بر اساس دیانت لطمه وارد می کند قابل تحمل نیست، باید جان بازی کرد، بگذارید تاریخ ثبت کند که وقتی دین مورد حمله واقع شد عده ای از علمای شیعه قیام کردند و دسته هایی از آن ها کشته شدند...»

آیت الله حکیم(ره) در پاسخ می گویند: تاریخ چه فایده ای دارد باید اثر داشته باشد. این بحث ادامه پیدا می کند و امام(ره) به ایشان می گویند: چطور فایده ندارد؟ مگر قیام حسین بن علی (ع) به تاریخ خدمت مؤثری نکرد؟ و چه بهره بزرگی از قیام آن حضرت می گیریم؟ آیت الله حکیم(ره) در ادامه این بحث را مطرح می کنند که «شما جواب خدا را در این خونریزی چه می دهید؟»

امام خمینی (ره) هم پاسخ نهایی را می دهند و می فرمایند: امام حسین (علیه السلام) که قیام کرد و خود و عده ای شهید شدند برای چه بود؟ برای حفظ اسلام بود. پس باید این اعتراض را هم به او بنماییم این رویکرد امام(ره) برای شکل دهی نهضت آنقدر در میان مردم پذیرفته بود که در طول انقلاب اسلامی ایران شعار «رهبر ما خمینی، نهضت ما حسینی» به اعتقاد رسوخ ناپذیر مردم تبدیل شده بود. امام(ره) نیز با اتکا به همین اعتقاد و باور مردم، مسیر انقلاب را پیش برد و خیلی زودتر از آنچه دیگران فکرش را می کردند، انقلاب را به سرانجام و پیروزی رساند.

در همه سالیان نهضت، زیارت و عزاداری برای امام حسین(ع) یکی از مولفه های پویایی نهضت به حساب می آمد. مراسم عزاداری امام حسین (ع) علاوه بر زنده نگاه داشتن یاد و خاطره شهدای کربلا باعث احیای فرهنگ عاشورا در طول این چهارده قرن و نیز باعث انسجام و همبستگی بیشتر شیعیان و منشاء قیام های شیعی در طول تاریخ بوده است. این نکته مورد توجه اندیشمندان

غربی نیز قرار گرفته است. نیکلسن در این باره می گوید: «حادثه کربلا حتی باعث پشیمانی و تأسف امویان شد، زیرا این واقعه شیعیان را متحد کرد و برای انتقام حسین(ع) یکصدا شدند و صدای آنان در همه جا به ویژه عراق و میان ایرانیان انعکاس یافت» در واقع زیارت امام حسین در کربلا برای مردم عراق و نیز الهام از زیارت اباعبدالله(ع)، مراسم عزاداری و روضه خوانی به صورت یک نهضت عمومی در خدمت انقلاب قرار گرفت. امام خمینی در بیاناتی گفته بود: «باید بدانید که اگر می خواهید نهضت شما محفوظ بماند، باید این سنت ها (عزاداری و سوگواری) را حفظ کنید.»

امام خمینی در جای دیگری می فرماید: «مگر خون ما رنگین تر از خون سیدالشهداء است؟ چرا بترسیم از اینکه خون بدهیم . مکتب حسین ع مکتب شهادت است و مگر خون ما از خون خدا رنگین تر است؟»

پیروی از قیام عاشورا در سالهای دفاع مقدس نیز ضامن اقتدار و امنیت کشور بود. رزمندگان با تکیه بر آموزه های عاشورایی اجازه ندادند یک وجب از خاک کشور به دست بیگانگان بیفتد. به شهادت تاریخ در همه جنگ هایی که ایران در آن ها ورود کرده است، همواره بخشی از تمامیت ارضی مورد تجاوز دشمن قرار گرفته و غصب شده و هیچگاه به خاک میهن اسلامی اضافه نشده است. اتفاقی که رزمندگان در دفاع مقدس اجازه ندادند تکرار شود. در این میان شاید این سوال مطرح شود که چه روحیه و هدفی در میان آنان، باعث این پیروزی ها بود؟

به نظر می رسد عبارت گویای شهید همت یکی از فرماندهان جنگ تحمیلی که به نقل از امام گفتند: «ما چون حسین وارد شدیم و مانند حسین هم باید به شهادت برسیم»، رمز این پیروزی و موفقیت را بیان کند. در این میان زیارت اباعبدالله(ع) و رسیدن به کربلا در میان شعائر جبهه خاص و زبانزد است «سوی دیار عاشقان به کربلا می رویم، به کربلا می رویم»، «ای لشکر حسینی، تا کربلا رسیدن، یک یا حسین دیگر»، «کربلا، کربلا ما داریم می آییم»، «هر که دارد هوس کرب و بلا بسم الله»، «مکتب ما هیئت است، مقصد ما کربلاست» و دیگر شعارهای رزمندگان در دفاع مقدس حاکی از این است که شوق و آرمان زیارت امام حسین(ع) و وصل به کربلا یکی از رازهای حرکت و پویایی رزمندگان بوده است. این موضوع حتی در «روایت فتح» سید شهیدان اهل قلم، سید مرتضی آوینی نیز مشهود است؛ بسیجی عاشق کربلاست و کربلا را تومپندار که شهری است در میان شهرها و نامی است در میان نامها؛ کربلا حرم حق است و هیچ کس را جز یاران امام حسین علیه السلام راهی به سوی حقیقت نیست. کربلا ما را نیز در خیل کربلاییان بپذیر...

اما با این همه، غربت سیدالشهدا عجب جانسوز است! دیگر جایی برای این ای کاشها و اگرها نیست... کاروان کربلا در راه است و اگر تو را هوس کربلاست، بسم الله.

راه کاروان عشق از میان تاریخ می گذرد و هر کس در هر زمره که می خواهد ما را بشناسد داستان کربلا را بخواند، اگرچه خواندن داستان را سودی نیست اگر دل کربلایی نباشد...

بعضی ها ما را سرزنش می کنند که چرا دم از کربلا می زنید و از عاشورا؛ آنها نمیدانند که برای ما کربلا بیش از آنکه یک شهر باشد یک افق است که آن را به تعداد شهدایمان فتح کرده ایم، نه یک بار نه دو بار... به تعداد شهدایمان.

زیارت امام حسین(ع) و رسیدن به کربلا، برای شهیدان آرزو و آرمان بود. همین مسئله موجب می شد تا هنگامی که ایشان را برای تشییع به شهرهای مختلف می بردند، مردم هم صدا این شعار را سر می دادند که: «این گل پرپر از کجا آمده، از سفر کرب و بلا آمده». در واقع باور و اعتقادات مردم بر آن است که شهدا قطعا به وصل حقیقی با سید الشهداء رسیده اند.

زیارت امام حسین(ع) در خود کشور عراق و در کشورهای منطقه موجبات چند انتفاضه بزرگ و قیام مردمی را به وجود آورد. در سالهای اخیر برخی از انقلاب های منطقه مانند قیام مردم بحرین، یمن، حزب الله لبنان و مصر و ... با اقتدا به روح آزادی خواهی امام حسین(ع) شکل گرفته است. کشورهای منطقه با تاسی از انقلاب ایران و راهی که شهدای مسیر امام حسین(ع) پیموده اند راه را برای برچیدن حکومت های ظالم و مستبد در پیش گرفته اند. شعارهای مردم در انقلاب های منطقه کاملا اسلامی است، آن هم نه سلام آمریکایی و تبلیغی آل سعود، بلکه اسلام ناب متاثر از عاشورا.

هیئات من الذله، شعاری است که امروز شیعیان بحرین و عربستان سر می دهند و بی هراس از جنایت آل خلیفه و آل سعود به خیابانها می ریزند و علیه اسلام آمریکایی به قیام می پردازند.

شیعیان بحرینی هر ساله با حضور گسترده در راهپیمایی اربعین و به قصد زیارت اباعبدالله در این مسیر، قیام خود را تقویت می کنند. به نحوی که در سالهای گذشته با حضور در راهپیمایی اربعین و سر دادن شعار "یا ایها المسلمون اتحدوا اتحدوا"، "بروح، بدم، لبیک یا حسین(ع)" و "الموت لآل خلیفه" خواستار اتحاد جهان اسلام در مقابل سیاست های ضدحقوق بشری آل خلیفه شدند.

زیارت امام حسین(ع) هنوز مبدا و مقصود قیام های مردمی است و پیاده روی اربعین یکی از جلوه های بی نظیر انقلاب مردم علیه استکبار است و موج عظیمی را در کشورهای اسلامی و حتی در غرب به راه انداخته است.

هر که به هر جا رسید، از کربلا رسید، به کربلا رسید، در کربلا رسید.

منبع: مرکز اسناد انقلاب اسلامی

آدرس مطلب :

<https://www.cafetariikh.com/news/۳۲۱۲۹/بازنمایی-آرمان-تأثیر-بازنمایی-۳۲۱۲۹>